

Predicting Academic Progress of Children with Hyperactivity Disorder based on Self-Esteem and Academic Self-Regulation

Zohreh Gandomi Nejad ^{1*}

1. MA, Department of Psychology, South Tehran Branch, Payam Noor University, Tehran, Iran (Corresponding Author).

❖ Corresponding Author Email: zohreh.gnd1380@gmail.com

Journal Info:

Volume 2, Issue 3 Autumn 2023
Pages: 100-108

Article Dates:

Receive: 2023/07/14
Accept: 2023/11/24
Published: 2023/12/21

Keywords:

Academic Progress, Self-Esteem, Academic Self-Regulation

The purpose of this research is to predict the academic progress of children with hyperactivity disorder based on self-esteem and academic self-regulation. The statistical population of this research included all children with hyperactivity disorder who had referred to rehabilitation centers in Tehran in 2023 and had the ability to answer the questions of the research questionnaires. The number of sample members was considered to be 100 people, and two-stage sampling was done by selecting several available rehabilitation centers in the first stage, and then in a simple random manner and using a lottery from among those who refer to these centers (second stage). The measurement tools in this research were Pham and Taylor's (1994), Rosenberg's self-esteem (1965) and Bouffard et al.'s (1995) academic self-regulation questionnaires, which had acceptable validity and reliability. In order to analyze the data, inferential statistics of Pearson's correlation coefficient and step-by-step multiple regression were used using SPSS-24 software. The results showed that between academic progress and self-esteem; And there is a positive and meaningful relationship between academic progress and academic self-regulation. Also, the results of statistical analysis indicated that self-esteem and academic self-regulation can predict academic progress.

Article Cite:

Gandomi Nejad Z. (2023). Predicting Academic Progress of Children with Hyperactivity Disorder based on Self-Esteem and Academic Self-Regulation, *Psychological Dynamics in Mood Disorders*; 2(3): 100-108

Creative Commons: CC BY 4.0

پیش بینی پیشرفت تحصیلی کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی بر اساس عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی

زهره گندمی نژاد ^{*۱} ID

۱. کارشناسی ارشد، گروه روانشناسی، واحد تهران جنوب، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

✉ ایمیل نویسنده مسئول: zohreh.gnd1380@gmail.com

اطلاعات نشریه:

دوره ۲، شماره ۳، پاییز ۱۴۰۲

صفحات: ۱۰۸ - ۱۰۰

تاریخ های مقاله:

دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۲۱

پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۲۸

انتشار: ۱۴۰۲/۰۹/۳۰

واژگان کلیدی:

پیشرفت تحصیلی، عزت نفس، خودتنظیمی تحصیلی

هدف از انجام پژوهش حاضر، پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی کودکان مبتلا به اختلال بیش‌فعالی بر اساس عزت‌نفس و خودتنظیمی تحصیلی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی کودکان مبتلا به اختلال بیش‌فعالی بود که به مراکز توانبخشی شهر تهران در سال ۱۴۰۲ مراجعه کرده بودند و توانایی پاسخگویی به سوالات پرسشنامه‌های پژوهش را داشتند. تعداد اعضای نمونه ۱۰۰ نفر در نظر گرفته شد و نمونه‌گیری دو مرحله‌ای به صورت انتخاب چندین مرکز توانبخشی در دسترس در مرحله‌ی اول و سپس به صورت تصادفی ساده و با استفاده از قرعه‌کشی از بین مراجعه‌کنندگان به این مراکز (مرحله‌ی دوم) صورت گرفت. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه‌های پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴)، عزت نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) و خودتنظیمی تحصیلی بوفارد و همکاران (۱۹۹۵) بود که از اعتبار و پایایی قابل قبولی برخوردار بودند. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه گام به گام با استفاده از نرم‌افزار SPSS-24 بهره برده شد. نتایج نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی و عزت نفس؛ و بین پیشرفت تحصیلی و خودتنظیمی تحصیلی رابطه مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین نتایج تحلیل آماری حاکی از آن بود که عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی، توان پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی را دارند.

استناد به مقاله:

گندمی نژاد ز. (۱۴۰۲). پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی کودکان مبتلا به اختلال بیش‌فعالی بر اساس عزت‌نفس و خودتنظیمی تحصیلی. پویایی روانشناختی در اختلالات خلقی ۲(۳): ۱۰۸ - ۱۰۰

مقدمه

شایع‌ترین وضعیت روانشناختی که مطابق با آمارها حداقل ۴ درصد و حداکثر ۱۶ درصد از کودکان را درگیر کرده است و البته تا بزرگسالی نیز ادامه می‌یابد، اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی^۱ است (قمرانی و میراحمدی، ۱۴۰۲). ویژگی اصلی اختلال نقص توجه/بیش‌فعالی از دیدگاه انجمن روانپزشکی آمریکا^۲ (۲۰۱۳)، الگوی مستمر بی‌توجهی و یا تکانش‌گری است که با کارکرد و رشد فرد تداخل دارد (دیتریچ^۳، ۲۰۲۱). کودکانی که دائماً حرکت می‌کنند، با انگشتانشان ضربه می‌زنند، در حال حرکت دادن پاهایشان هستند، دیگران را هل می‌دهند، بدون دلیل کنترل خود را از دست می‌دهند و بی‌قراری می‌کنند، اغلب بیش‌فعال هستند و زمانی که این مشکلات شدید و مداوم باشند، کودکان واجد دریافت ملاک‌های تشخیص اختلال بیش‌فعالی-نقص توجه می‌شوند (فرهمند و همکاران، ۱۳۹۸). دانش‌آموزان با اختلال بیش‌فعالی به علت ویژگی‌های رفتاری و شخصیتی دارای عملکرد تحصیلی ضعیفی بوده و پیشرفت تحصیلی^۴ در آنان دور از تصور است (امیرلطیفی، ۱۴۰۱). پیشرفت تحصیلی در محیط آموزشی بسیار مهم است چون سطح شایستگی دانش‌آموزان را در رابطه با محتوای تحصیلی‌شان نشان می‌دهد (سیف، ۱۴۰۲). از جمله عواملی که نه تنها در تامین سلامت روانی افراد نقش دارد بلکه زندگی فرد را نیز تحت تاثیر قرار می‌دهد، عزت‌نفس^۵ است که به عنوان ارزشیابی فرد درباره خود و یا قضاوت‌های شخص در مورد ارزش خویشتن معرفی شده است (بهرامی و اکبری‌بورنگ، ۱۴۰۲). عزت نفس به عنوان عاملی است که می‌تواند درک و تفسیر و واکنش‌های هیجانی فرد را تحت تاثیر قرار دهد. عزت نفس پایین با ارتباط بین فردی ضعیف، همخوان و هم‌پیوند است (کورنگ‌بهشتی و ترکمان، ۱۴۰۱). از آنجا که عزت نفس به عنوان نگرش نسبت به خود توصیف شده، افرادی با سطوح پایین عزت‌نفس، احتمالاً احساسات خشن و انتقادی یا سرزنش‌برانگیز دارند (راندال و همکاران^۶، ۲۰۱۵). انسان‌هایی با عزت نفس پایین، دارای خودآگاهی کمتر و از لحاظ اجتماعی بیشتر اجتنابی و مضطرب هستند (کراس و همکاران^۷، ۲۰۲۰). در واقع عزت نفس، میزان عملکردهای بهنجار را تعیین می‌کند. زمانی که افراد از عزت‌نفس برخوردار باشند، به کلیه وظایف خود به صورت کامل عمل خواهند کرد (تقی‌زاده و کلهری^۸، ۲۰۱۵). از سوی دیگر، پیشرفت تحصیلی با خودنظم‌جویی تحصیلی^۹ مرتبط است (کوکورادا^{۱۰}، ۲۰۱۶؛ گلاس-زیکودا^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۳). بسیاری از پژوهشگران، نقص در خودتنظیمی تحصیلی را یکی از موانع کلیدی پیشرفت تحصیلی و عملکرد مناسب دانش‌آموزان می‌دانند (کاسیلاس^{۱۲} و همکاران، ۲۰۱۲؛ آروساچه^{۱۳} و همکاران، ۲۰۱۲). خودتنظیمی از دیدگاه زیمرمن^{۱۴} (۲۰۰۰) به معنای افکار، احساسات و اعمال خودانگیخته‌ای است که به منظور دستیابی به اهداف شخصی طراحی می‌گردد (آزادی‌دهبیدی و فولادچنگ، ۱۳۹۸). در واقع خودتنظیمی به فرایندی اشاره دارد که در آن فراگیرنده به طور نظام‌مند، افکار، احساسات و رفتارهای خود را در دستیابی به هدف‌های موردنظر هدایت می‌کند (صالح‌صدق‌پور و عظیمی، ۱۳۹۳). راهبردهای خودتنظیمی تحصیلی از دیدگاه نظریه پردازانی همچون پینتریچ^{۱۵} (۱۹۸۶) به سه دسته‌ی راهبردهای فراشناختی^{۱۶}، راهبردهای شناختی^{۱۷} و باورهای انگیزشی^{۱۸} تقسیم می‌شود (پیرانی و همکاران، ۱۳۹۷). دانش‌آموزان با به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی به طور مشخصی درمی‌یابند چه راهبردی در یادگیری موثر است و این موضوع موجب افزایش انگیزش آنان برای یادگیری‌های بعدی می‌شود (عرفانی، ۱۳۹۶). برخورداری از راهبردهای خودتنظیمی به دانش‌آموزان این امکان را می‌دهد که با برنامه‌ریزی، سازماندهی و خودبازبینی به شیوه تکلیف مدارتر به انجام تکالیف درسی و فعالیت‌های روزمره بپردازند (جانسون^{۱۹} و همکاران، ۲۰۲۱). فقدان مهارت در تجزیه و تحلیل تکلیف، تعیین هدف و برنامه‌ریزی و سازگاری در انجام تکلیف، باعث یاس و ناامیدی دانش‌آموزان در امر یادگیری است که سازمان دادن و تنظیم فرآیندهای اصلی یادگیری و فعالیت‌های مربوط به آن از طریق خودتنظیمی صورت می‌گیرد. خودتنظیمی تحصیلی توسط دانش‌آموزان باعث می‌شود خودشان فعالانه به امر یادگیری پرداخته و آن را سازماندهی کنند (ادواردز^{۲۰} و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به اهمیت دوران تحصیل و مسائلی که کودکان با

¹ attention deficit hyperactivity disorder (ADHD)

² American Psychiatric Association

³ Ditrch

⁴ academic achievement

⁵ self-esteem

⁶ Randal et. al.

⁷ Srivastava & Joshi

⁸ Taghizadeh & Kalhori

⁹ Academic self-regulation

¹ Cocorada 0

¹ Glaser-Zikuda 1

¹ Casillas 2

¹ Ursache 3

¹ Zimmerman 4

¹ Pintrich 5

¹ Metacognitive 6

¹ Cognitive 7

¹ Motivational 8

¹ Johnson 9

² Edwards 0

اختلال بیش فعالی با آن دست و پنجه نرم می کنند، اشتیاق به کسب موفقیت و مورد توجه و تایید واقع شدن، نیاز به موفقیت تحصیلی و پیشرفت تحصیلی در آنها، اهمیت دو چندان پیدا می کند، بنابراین شناسایی متغیرهای اثرگذار بر پیشرفت تحصیلی کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی از کارهای مهم روانشناسان تربیتی است که امروزه به دغدغه ای اساسی برای پژوهشگران و مسئولان آموزشی تبدیل شده است. بدین ترتیب این پژوهش با هدف پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی صورت گرفته است.

روش شناسی

این پژوهش از نظر هدف، کاربردی؛ از نظر روش گردآوری داده ها، توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه آماری این پژوهش عبارت است از کلیه کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی که به مراکز توانبخشی شهر تهران در سال ۱۴۰۲ مراجعه کرده اند و توانایی پاسخگویی به سوالات پرسشنامه های پژوهش را دارند. از آنجا که این مطالعه، از نوع همبستگی است و حداقل تعداد نمونه برای هر مولفه در مطالعات همبستگی بین ۳۰ تا ۵۰ نفر می باشد (دلاور، ۱۳۹۸)، در نتیجه تعداد اعضای نمونه برای جامعه آماری ۹۰ نفر کفایت می کند که برای اطمینان ۱۰۰ نفر در نظر گرفته شد. نمونه گیری دو مرحله ای به صورت انتخاب چندین مرکز توانبخشی در دسترس در مرحله اول و سپس به صورت تصادفی ساده و با استفاده از قرعه کشی (در این نوع نمونه گیری هر یک از اعضا، شانس برابر و مستقل برای قرار گرفتن در نمونه دارند) از بین مراجعه کنندگان به این مراکز (مرحله دوم) صورت گرفت که پرسشنامه های پژوهش را تکمیل کردند. ابزار اندازه گیری در این پژوهش پرسشنامه های پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴)، عزت نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) و خودتنظیمی تحصیلی بوفارد و همکاران (۱۹۹۵) بود.

پرسشنامه پیشرفت تحصیلی فام و تیلور (۱۹۹۴): این پرسشنامه اکتباسی از پژوهشهای فام و تیلور (۱۹۹۰) در حوزه ی پیشرفت تحصیلی است که برای جامعه ی ایران ساخته شده است (فام و تیلور، ۱۹۹۰، به نقل از صابر ماهانی، ۱۳۸۸) و شامل ۴۸ گویه می باشد که با استفاده از طیف لیکرت ۵ درجه ای طراحی شده است. در روش نمره گذاری، هر گویه دارای ۵ پاسخ می باشد که در مقوله های هیچ، نمره ۱؛ کم، نمره ۲؛ تا حدی، نمره ۳؛ زیاد، نمره ۴ و خیلی زیاد، نمره ۵ تعلق می گیرد و در ۱۱ سوال که به صورت منفی می باشد روش نمره گذاری برعکس می باشد. حداکثر امتیاز قابل کسب ۲۴۰ و حداقل امتیاز ۴۸ می باشد. مرادیان (۱۳۹۲) روایی آن از طریق روایی محتوایی توسط کارشناسان و متخصصان مورد تأیید قرار داده است. همچنین پایایی پرسشنامه را با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آورده است. پایایی پرسشنامه در این تحقیق با استفاده از آلفای کرونباخ بررسی شد و ۰/۹۲ به دست آمد که نشان دهنده پایایی مناسب می باشد.

پرسشنامه عزت نفس روزنبرگ (۱۹۶۵): مقیاس عزت نفس روزنبرگ (۱۹۶۵) عزت نفس کلی و ارزش شخصی را اندازه می گیرد. این مقیاس شامل ۱۰ عبارت کلی است که میزان رضایت از زندگی و داشتن احساس خوب در مورد خود را می سنجد. این مقیاس، یکی از رایج ترین مقیاس های اندازه گیری عزت نفس بوده و مقیاس معتبری در نظر گرفته می شود زیرا برای عزت نفس از مفهومی مشابه با مفهوم ارائه شده در نظریه های روانشناختی درباره «خود» استفاده می کند. این مقیاس به منظور ارائه یک تصویر کلی از نگرش های مثبت و منفی درباره خود به وجود آمده است. این مقیاس ضریب همبستگی بالاتری نسبت به پرسشنامه عزت نفس کوپر اسمیت دارد و در سنجش سطوح عزت نفس روایی بالاتری دارد. این پرسشنامه از ۱۰ ماده تشکیل شده است که در آن از آزمودنی خواسته می شود تا بر اساس مقیاس لیکرت ۴ درجه ای از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف به دقت به آن ها پاسخ دهد. نمرات این مقیاس از ۱۰ تا ۴۰ بوده که نمرات بالاتر نشان دهنده عزت نفس بالاتر است. ۵ عبارت آن به شکل مثبت (گویه های شماره ۱ تا ۵) و ۵ عبارت دیگر به صورت منفی (گویه های شماره ۶ تا ۱۰) ارائه شده است. شیوه نمره گذاری این مقیاس به این ترتیب است: سوالات ۱ تا ۵، کاملاً مخالفم= صفر، مخالفم= ۱، موافقم= ۲ و کاملاً موافقم= ۳ می باشد و در سوالات ۶ تا ۱۰ این نمره گذاری کاملاً برعکس خواهد بود. روزنبرگ بازپدیدآوری مقیاس را ۰/۹ و مقیاس پذیری آن را ۰/۷ گزارش کرده است. ضرایب آلفای کرونباخ برای این مقیاس در نوبت اول ۰/۸۷ و برای مردان و ۰/۸۶ برای زنان و در نوبت دوم ۰/۸۸ برای مردان و ۰/۸۷ برای زنان محاسبه شده است. همچنین محمدی (۱۳۸۴) ضرایب آلفای کرونباخ و دونیمه سازی مقیاس عزت نفس روزنبرگ را بر روی دانشجویان دانشگاه شیراز ۰/۶۹ و ۰/۶۸ و ضرایب بازآزمایی مقیاس فوق را با فاصله یک هفته ۰/۷۷، دوهفته ۰/۷۳ و سه هفته ۰/۷۸ گزارش کردند که همه ضرایب بازآزمایی به دست آمده معنادار بود. پژوهشگران با استفاده از روش تحلیل عاملی بر روی مقیاس ۱۰ ماده ای عزت نفس روزنبرگ بیان می کنند که این مقیاس یک سازه ی دوبعدی (تصورات مثبت و منفی از خود) است. در این تحقیقات، پنج ماده با کلمات مثبت بر روی عاملی با عنوان «عزت نفس مثبت» و پنج ماده با کلمات منفی بر روی عامل دیگری با عنوان «عزت نفس منفی» نامگذاری شده است.

پرسشنامه ی خودتنظیمی تحصیلی بوفارد و همکاران (۱۹۹۵): به منظور اندازه گیری میزان خودتنظیمی تحصیلی آزمودنی ها از پرسشنامه ی خودتنظیمی تحصیلی که توسط بوفارد و همکاران (۱۹۹۵) تهیه شده است استفاده می گردد. این پرسشنامه دارای ۱۹ گویه است که به سه مقوله ی شناخت، فراشناخت و انگیزش تقسیم بندی شده است. از این تعداد ۷ گویه به بعد فراشناخت، ۹ گویه به بعد شناخت و سه گویه به بعد انگیزش اختصاص دارد. ۶ گویه ی این مقیاس به صورت معکوس نمره گذاری می شود و برای هر گویه پنج گزینه در نظر گرفته شده است که بر اساس مقیاس لیکرت از ۱ (به هیچ عنوان با من مطابقت ندارد) تا ۵ (کاملاً با من مطابقت دارد) قرار داده شده است. بوفارد و همکاران (۱۹۹۵) پایایی این مقیاس را برای سه

مقوله شناخت، فراشناخت و انگیزش با استفاده از روش آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۸، ۰/۷۲ و ۰/۷۶ گزارش کرده است و ضریب آلفای کل را ۰/۶۸ گزارش نموده اند. عبدی و همکاران (۱۳۹۴) نیز ضریب آلفای کرونباخ این مقیاس را برای سه مقوله‌ی شناخت، فراشناخت و انگیزش به ترتیب ۰/۵۶، ۰/۷۵ و ۰/۶۴ گزارش کردند. همچنین برای محاسبه‌ی روایی پرسشنامه از روش همبستگی هر گویه با ابعاد آن استفاده کردند که ضرایب آن‌ها برای بعد فراشناخت ۰/۷۱ تا ۰/۷۹، بعد شناخت ۰/۶۱ تا ۰/۶۸ و بعد انگیزش ۰/۶۷ تا ۰/۷۳ به دست آمد.

همچنین لازم به ذکر است در این پژوهش به منظور سنجش پایایی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که مقدار این ضریب برای هر یک از متغیرها بالاتر از ۰/۷ به دست آمد که نشان از پایایی برای هر یک از ابزار داشت. تجزیه و تحلیل اطلاعات به دست آمده از اجرای پرسشنامه‌ها از طریق نرم افزار SPSS 23 در دو بخش توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (رگرسیون چندگانه) انجام پذیرفت.

یافته‌ها

میانگین و انحراف معیار نمره‌های مربوط به متغیرهای پیشرفت تحصیلی، عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی برای کل آزمودنی‌ها در جدول ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار نمره‌های مربوط به متغیرهای پژوهش برای کل آزمودنی‌ها

متغیر	میانگین	انحراف معیار
عزت نفس	۱۸/۳۲۸۶	۱/۵۷
خودتنظیمی تحصیلی	۶۳/۵۰	۳۹/۶۸
پیشرفت تحصیلی	۳۴/۱۶	۴/۷۶

بررسی همبستگی میان متغیرهای پژوهش نشان داد که بین عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی با پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد. در ادامه به منظور سنجش فرضیه‌ی پژوهش، از رگرسیون چندگانه استفاده شد و بدین منظور ابتدا پیش فرض‌های استفاده از رگرسیون مانند نرمال بودن توزیع داده‌ها، استقلال خطاها، هم خطی و چندخطی بودن بررسی شد. به منظور استقلال خطاها از آزمون دوربین واتسون استفاده شد، نتایج نشان داد مقدار آماره دوربین واتسون ۱/۳۶۱ بدست آمده است، بنابراین استقلال خطاها پذیرفته می‌شود. برای بررسی هم خطی از آزمون تلرانس استفاده شد که مقدار آماره تلرانس بزرگتر از ۰/۰۵ است بنابراین هم خطی برقرار نیست. برای بررسی چند خطی بودن از آزمون Vif استفاده شد که مقدار آماره‌ی آن کوچکتر از ۱۰ به دست آمد، بنابراین چندخطی وجود ندارد. نهایتاً برای نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف استفاده شد، نتایج نشان داد که P بزرگتر از ۰/۰۵ است در نتیجه داده‌ها نرمال می‌باشد. پس از تایید کلیه‌ی پیش فرض‌های استفاده از رگرسیون، رگرسیون به صورت گام به گام انجام شد. جدول ۳ نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه گام به گام را نشان می‌دهد:

جدول ۲: نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی

متغیر پیش‌بین	R	R ²	B	β	Sig
عزت نفس	۰/۳۷۵	۰/۱۴۱	۹/۴۳۶	۰/۳۷۵	۰/۰۰۰
عزت نفس + خودتنظیمی تحصیلی	۰/۴۸۷	۰/۲۳۷	۱/۶۷۴	۰/۱۸۷	۰/۰۰۸

متغیر ملاک: پیشرفت تحصیلی

نتایج جدول ۳ نشان داد در گام اول عزت نفس وارد مدل شد که به لحاظ آماری معنادار بود، در گام دوم با اضافه شدن متغیر خودتنظیمی تحصیلی R² به ۰/۲۳۷ تغییر پیدا کرد که در سطح ۰/۰۱ معنادار بود. بنابراین نتیجه گرفته می‌شود که عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی پیش‌بینی کننده‌های پیشرفت تحصیلی در کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی می‌تواند پیشرفت تحصیلی کودکان مبتلا به اختلال بیش فعالی را به صورت مثبت پیش‌بینی کنند. در ادامه نتایج به دست آمده با توجه به مبانی نظری و پژوهشی موردبحث و بررسی قرار می‌گیرند. نتایج حاصل از این پژوهش با نتایج حاصل از پژوهش‌هایی همچون سوکاسیج^۱ و همکاران، ۲۰۲۴؛ القمدی^۲ و همکاران، ۲۰۲۳؛ قادریان و همکاران، ۱۴۰۱؛ و کاظمی جوجیلی و خانزاده، ۱۴۰۱ در رابطه میان عزت نفس و پیشرفت تحصیلی؛ و نتایج حاصل از پژوهش‌هایی همچون ریاض^۳ و همکاران، ۲۰۲۲؛ مقدری کوشا و همکاران، ۲۰۲۰؛ زارعزاده و علی‌عسگری، ۱۴۰۱؛ مرادی و همکاران، ۱۳۹۸ در رابطه میان خودتنظیمی تحصیلی و پیشرفت تحصیلی همسوست.

² Sukasih 1

² Alghamdi 2

² Riaz 3

در تبیین یافته‌ی حاصل از پژوهش می‌توان گفت یکی از بنیادی‌ترین و حیاتی‌ترین جنبه‌های شخصیتی، احساس عزت نفس و ارزشمندی است که افراد در ارتباط بین فردی خود احساس و تجربه می‌نمایند (چراغیان و همکاران، ۱۳۹۵). عزت نفس یک ارزیابی مطلوب از خود است که میزان اعتقاد فرد به توانایی‌ها، داشته‌ها، موفقیت و ارزش فرد را منعکس می‌کند، بنابراین عزت نفس عبارت است از احساس ارزشمند بودن که از مجموع افکار، عواطف، احساسات و تجربیات انسان در طول زندگی حاصل می‌شود (شکری و همکاران، ۱۴۰۰). عزت نفس بالا نقش مهمی در کاهش استرس و عاطفه منفی و ارتقای عاطفه مثبت دارد (ابراهیمی و موسویان‌خاطر، ۱۴۰۱). همچنین فردی با عزت نفس بالا، خود را دارای قدرت و توانایی می‌بیند که می‌تواند زندگی متفاوتی برای خود رقم بزند، شیوه‌ی خاص زندگی برای خود پی‌ریزی کند و زندگی منحصر بفرد و یگانه‌ای را برای خود تعریف کرده و در آن جهت گام بردارد. در واقع فردی که دارای عزت نفس است، با بکارگیری سیستماتیک دانش‌ها، مهارت‌ها، نگرش‌ها و ارزش‌ها موجب رشد و شکوفایی در ایفای نقش خود می‌شود (شیرافکن‌کوپکن و محمودی، ۱۳۹۷). همچنین مهارت خودتنظیمی به نقش فرد در جریان یادگیری توجه دارد و شامل راهبردهایی است که دانش‌آموزان به کار می‌برند تا شناخت‌های خود را تنظیم کنند (آلفرد^۲ و همکاران، ۲۰۱۹). مهارت خودتنظیمی به معنای درگیری فعال فراگیران در تلاش‌های یادگیری فردی، رفتاری، انگیزشی و شناختی خود به منظور کسب اهداف آموزشی مهم و ارزشمند است (گارسیا^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). خودتنظیمی افراد را قادر می‌سازد تا رفتار و اقدامات خود را کنترل و عملکرد خود را در صورت لزوم برای رسیدن به اهداف تعیین شده تنظیم کنند (زیگلر و آپدناکر^۴، ۲۰۱۸). دانش‌آموزان به کمک راهبردهای خودتنظیمی می‌توانند شکست‌های متعدد خود را دوباره مورد بررسی و بازبینی قرار دهند و در نهایت یادگیری فعال در دانش‌آموزان بهبود می‌یابد. این دانش‌آموزان به واسطه خودتنظیمی می‌توانند از مفید بودن راهبردهای خاص برای حل مساله کارا و یادگیری موثر آگاهی داشته باشند (جانسون و همکاران، ۲۰۲۱). پژوهش‌ها نشان می‌دهد که استفاده از راهبردهای یادگیری خودتنظیمی تحصیلی می‌تواند پیشرفت تحصیلی را ارتقا داده و انگیزه‌ی یادگیری را تسهیل کند (پیرانی و همکاران، ۱۳۹۷). اهمیت خودتنظیمی تحصیلی در یادگیری و موفقیت تحصیلی و شغلی به حدی است که صاحب‌نظران مختلف الگوهای متفاوتی از آن ارائه داده‌اند؛ از جمله زیمرمن معتقد است که خودتنظیمی به معنای فرایند فعال نگهداشتن افکار، رفتارها و هیجان‌ها برای دستیابی به اهداف است. در تعریفی دیگر، زیمرمن اعتقاد دارد افراد خودتنظیم‌یافته اشخاصی هستند که اهدافی را برای خود انتخاب می‌کنند، راهبردهای مناسب یادگیری را گزینش می‌کنند، انگیزش خود را حفظ می‌کنند، به نظارت عملکرد خود می‌پردازند و پیشرفت خود را ارزیابی می‌کنند (شریف‌منش و همکاران، ۱۴۰۰). رضانی و همکاران (۱۳۹۷) طی پژوهشی به این نتیجه رسید که راهبردهای یادگیری خودنظم‌جویی تحصیلی، به طور معناداری سبب افزایش پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان می‌شود. زیمرمن (۲۰۰۸) معتقد بود که یادگیرندگان خودتنظیم می‌دانند چگونه راهبردهای یادگیری را به کار گیرند، آن‌ها از توانایی‌هایشان در حیطه‌های خاص، ادراکاتی دارند و خود را متعهد و ملتزم به رسیدن به اهداف تحصیلی‌شان می‌دانند. در واقع یادگیری خودتنظیمی به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا فرایندهای تنظیم اهداف، خودکنترلی، خودارزشیابی و خودانگیزشی را مدیریت کنند و با رشد جهت‌گیری هدف‌هایشان در یادگیری، انگیزه‌ی یادگیری خود را تقویت و تسهیل نمایند (صمدیان و همکاران، ۱۳۹۸). خودتنظیمی تحصیلی، یکی از مهارت‌های مهم برای دانش‌آموزان است زیرا که دانش‌آموزان خودتنظیم، فعالانه با اطلاعات برخورد می‌کنند و چون شروع‌کننده‌ی یادگیری هستند، اهداف دست‌یافتنی برای خود تعیین می‌کنند و با تکیه بر عزت نفس خود، آنچه را برای رسیدن به اهداف خود نیاز دارند، مستقلاً برنامه‌ریزی، نظارت و ارزیابی می‌نمایند و با به کارگیری راهبردهای شناختی و فراشناختی مطالب را بهتر درک می‌کنند، یادگیری‌شان افزایش می‌یابد و این امر خود منجر به افزایش اعتماد به توانایی‌هایشان شده و پیشرفت تحصیلی را در آنها تقویت می‌کند.

هر پژوهش محدودیت‌هایی با خود به همراه دارد و این پژوهش از آن مستثنی نیست، محدودیت‌هایی از جمله نوع ابزار اندازه‌گیری که محدود به پرسشنامه‌ها شده و از سایر ابزارها استفاده نشده است و نمونه‌های شرکت‌کننده در پژوهش که صرفاً تعدادی محدودی از کودکان مبتلا به اختلال بیش‌فعالی شهر تهران بوده‌اند. با توجه به وجود مشکلات زیادی که کودکان با اختلال بیش‌فعالی با آن دست و پنجه نرم می‌کنند و با توجه به اینکه هرچه عزت نفس و خودتنظیمی تحصیلی آنان بیشتر باشد، پیشرفت تحصیلی و در نتیجه داشتن آینده‌های پربارتر را می‌توان برای آنها متصور شد، لذا پیشنهاد می‌شود که در مدارس برنامه‌های جامع و کاملی به منظور شناسایی دانش‌آموزان دارای اختلال بیش‌فعالی صورت گیرد و برای اولیاء آنها، آموزش‌های لازم جهت جلوگیری از آسیب‌های اجتماعی، شکست‌های تحصیلی و بالا بردن مهارت‌های خودتنظیمی و عزت نفس در مواجهه با این کودکان ارائه گردد.

² Alfred 4

² Garcia 5

² Ziegler & Opdenakker 6

References

- Abdi, Hadi; Hashemian, Kianoush and Abol-Maali, Khadija (2014). Prediction of academic vitality based on personality characteristics and academic self-regulation in second year high school students, *Tarbiati Research Journal*, 44(11): 111-128
- Alfred, M., Neyens, D. M., & Gramopadhye, A. K. (2019). Learning in simulated environments: An assessment of 4-week retention outcomes. *Applied Ergonomics*, 74:107-117.
- Alghamdi, S. A., Aljaffer, M. A., Alahmari, F. S., Alasiri, A. B., Alkahtani, A. H., Alhodayris, F. S., & Alhusaini, B. A. (2023). The impact of low self-esteem on academic achievement and the behaviors related to it among medical students in Saudi Arabia. *Saudi medical journal*, 44(6), 613.
- Amirlatifi, Rukhsare Sadat (1401). Analyzing educational strategies effective on the targeted management of academic progress of students with hyperactivity disorder, research in multi-grade and integrated classes, 12(3)
- Azadidehbidi, Fatemeh and Fouladcheng, Mehbobe (2018). Causal model of academic conflict: the role of academic support and academic self-regulation, *Education and Evaluation*, 12(47): 159-183
- Bahrami, Zahra; Akbari Burang, Muhammad (1402). The relationship between self-esteem and marital conflicts in college students, *New Ideas of Psychology*, 16(20)
- Casillas, A., Robbins, S., Allen, J., Kuo, Y.L., Hanson, M.A., & Schmeiser, C. (2012). Predicting early academic failure in high school from prior academic achievement, Psychosocial characteristics, and behavior. *Journal of Educational Psychology*, 104(2), 407- 420
- Cheraghian, Hadith; Hosseinian, Simin; Heydari, Nasser and Zarei Topkhaneh, Mohammad (2015). The relationship between self-compassion and mental health with the mediating role of self-esteem and body image in female students, *Women and Family Studies*, 4(2)
- Cocorada, E. (2016). Achievement emotions and performance among university students. *Bulletin of the Transilvania University of Brasov Series VII. Social Sciences Law*. 9(2), 119-128
- Ditrich, I., Philipsen, A., & Matthies, S. (2021). Borderline personality disorder (BPD) and attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) revisited—a review-update on common grounds and subtle distinctions. *Borderline Personality Disorder and Emotion Dysregulation*, 8(1), 1-12
- Ebrahimi, Sara and Mousayan-Khatir, Elham (1401). The mediating role of sensitivity to rejection and self-esteem in the relationship between mindfulness and mental well-being of adolescents, *New Psychological Research*, 17(68)
- Edwards, A. M., Abonie, U. S., Hettinga, F. J., Pyne, D. B., Oh, T. M., & Polman, R. C. (2021). Practical and Clinical Approaches Using Pacing to Improve Selfregulation in Special Populations such as Children and People with Mental Health or Learning Disabilities. *Journal of Rehabilitation Medicine-Clinical Communications*, 4.
- Erfani, Nasraleh (2016). The role of mediators of learning motivation in predicting academic progress based on students' cognitive and metacognitive strategies, *Educational Psychology Studies*, 14(26): 168-198
- Farhamand, Vahid; Rabbanizadeh, Ali; and Dehghanpour Farshah, Hashem (2018). Comparing the effectiveness of neurofeedback, Ritalin and their combination in academic achievement and symptoms of attention deficit hyperactivity disorder in children, *Behavioral Science Research*, 17(2)
- Garcia, R., Falkner, K., & Vivian, R. (2018). Systematic literature review: self-regulated learning strategies using e-learning tools for computer science. *Computers & Education*, 123:150-163
- Glaser-Zikuda, M., Stuchlíková, I., & Janík T. (2013). Emotional aspects of learning and teaching: reviewing the field-discussing the issues. *Orbis Scholae*. 7(2), 7-22.
- Johnson, E., Masser, J. S., & Spears, L. (2021). Self-Regulated Learners: A Comprehensive, Translational Framework for Students with Learning Disabilities. *Exceptionality*, 1-17.
- Kazemi Jojili, Marjan; and Khanzadeh, Mustafa (1401). Investigating the structural model of the relationship between resilience and academic achievement with the mediation of self-regulation strategies and self-esteem in high school students with cerebral palsy, exceptional children, 22(2)
- Korangbeheshti, Fereshte and Turkman, Samiyeh (1401). The effectiveness of communication skills training on self-esteem, perfectionism and marital burnout in women referring to Isfahan counseling centers, *Psychological Methods and Models*, 13(50)
- Krauss, S., Orth, U., & Robins, R. W. (2020). Family environment and self-esteem development: A longitudinal study from age 10 to 16. *Journal of Personality and Social Psychology*, 119(2), 457.

- Moghadari-Koosha, M., Moghadasi-Amiri, M., Cheraghi, F., Mozafari, H., Imani, B., & Zandieh, M. (2020). Self-efficacy, self-regulated learning, and motivation as factors influencing academic achievement among paramedical students: A correlation study. *Journal of allied health*, 49(3), 145E-152E.
- Moradi, Shahriar; Delfan Biranvand, Arzoo; Afshar, Masoumeh and Rostami, Bakhtiar (2018). The effectiveness of teaching self-regulated learning strategies (cognitive and meta-cognitive) on the motivation of middle school students' progress), the fourth national conference of cognitive educational psychology
- Pirani, mystic; Yarahmadi, Yahya; Ahmadian, Hamza and Pirani, Zabih (2017). The structural model of academic engagement based on the goals of progress and self-regulation with the mediation of academic motivation in female students of the second year of high school in Ilam, *Educational Innovations*, 17(67)
- Qadirian, beautiful; Mohammadi, Rozgar; and Yazdan Seta, Farouk (1401). Investigating the effect of self-esteem on academic achievement with regard to the mediating role of emotional intelligence among late learners in Saqqez city, *New Advances in Psychology, Educational Sciences and Education*, 5(53)
- Qumrani, Amir; and Mira Ahmadi, Seyyed Hajar (1402). Exploring the perception of children with attention-deficit/hyperactivity disorder on charity, *Waqf Studies and Charitable Affairs*, 2(1)
- Ramezani, Maleeha; Khamsan, Ahmed and Rastgomoghadam, Mitra. (2017). The relationship between teacher-perceived social support and academic engagement: the mediating role of academic self-regulation, *Educational Innovations*, 17(68): 107-124
- Randal, C., Pratt, D., & Bucci, S. (2015). Mindfulness and self-esteem: A systematic review. *Mindfulness*, 6(6), 1366
- Riaz, H., Shah, S. A., & Tariq, A. A. (2022). Impact of Academic Self-concept and Self-regulated Learning on Academic Achievement of Students. *Research Journal of Social Sciences and Economics Review*, 2(2), 18-26.
- Saif, Ali Akbar (1402). *Modern educational psychology: psychology of learning and education*. Tehran: Duran
- Saleh Sadeqpour, Bahram and Azimi, Seyyed Nasrat (2013). Modeling the structural relationship of academic self-regulation and emotional intelligence on academic achievement with the mediation of self-efficacy, *School Psychology*, 3(4): 73-98
- Samadian, Mahnaz; Livarjani, Shole; and Panah Ali, Amir (2018). Comparing the effectiveness of self-regulation and problem solving training on self-efficacy and academic motivation of ninth grade female students, *Education Strategies in Medical Sciences*, 12(4)
- Sharifmanesh, Maryam; Qumrani, Amir; Nadi, Mohammad Ali and Sajjadian, Ilnaz. (1400). A comparative study of academic engagement and academic self-regulation in students with and without behavioral-emotional problems, *Disability Studies*, 11(40)
- Shirafken-Kopken, Ali and Mahmoudi, Amir. (2017). The effectiveness of psychological empowerment based on Adler's theory of individual psychology on sexual self-esteem and the quality of marital relationships of women with marital conflicts, *New Advances in Behavioral Sciences*, 3(29)
- Srivastava, R., & Joshi, S. (2014). Relationship between self-concept and self-esteem in adolescents. *International Journal of Advanced Research*, 2(2), 36- 43.
- Sugar, desire; Shafiabadi, Abdullah and Dukanei Fard, Farida (1400). Structural modeling of ego strength with job success and mediation of marital satisfaction and self-esteem, *Counseling Culture and Psychotherapy*, 12(45)
- Sukasih, A., Yanto, Y., & Sarman, F. (2024). The Relationship between Self-Esteem and Academic Burnout in Students of SMPN 5 Jambi City. *JETISH: Journal of Education Technology Information Social Sciences and Health*, 3(1), 611-619.
- Taghizadeh, M. E., & Kalhori, E. (2015). Relation between self-esteem with marital satisfaction of employed women in payam-e-Noor university. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 6(6 S6), 41-41.
- Ursache, A., Blair, C., & Raver, C.C. (2012). The promotion of self-regulation as a means of enhancing school readiness and early achievement in children at risk for school failure. *Child Development Perspectives*, 6, 122-128.

- Zarezadeh, Mina and Ali Askari, Seyed Mehdi (1401). The role of self-regulated learning strategies on students' academic achievement motivation: a review study, Second National Conference of Child and Adolescent Clinical Psychology
- Ziegler, N., & Opdenakker, M. C. (2018). The development of academic procrastination in first-year secondary education students: The link with metacognitive self-regulation, selfefficacy, and effort regulation. *Learning and Individual Differences*, 64, 71-82